

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG SÁCH

- Nhận biết được một số yếu tố của truyện cổ tích; các chi tiết tiêu biểu, đề tài, câu chuyện, nhân vật trong tính chỉnh thể của tác phẩm; nhận biết được chủ đề của văn bản.
- Tóm tắt được văn bản một cách ngắn gọn.
- Nhận biết được đặc điểm, chức năng của trạng ngữ; biết cách sử dụng trạng ngữ để liên kết câu.
- Viết được bài văn kể lại một truyện cổ tích và kể lại được truyện cổ tích.
- Yêu nước và nhân ái.

Trước khi học em hãy đọc kĩ mục này để:
– Định hướng cách học.
– Tự kiểm soát mức độ đạt được các yêu cầu cần đạt sau khi học xong.

Mục này giúp em biết được chủ điểm của bài học và thể loại chính của văn bản đọc.

Từ thuở ấu thơ, ai trong chúng ta cũng từng được nghe những câu chuyện cổ tích bắt đầu bằng "Ngày xưa ngày xưa...". Một thế giới khác lạ được mở ra cùng những tình tiết lì kỉ, những nhân vật sinh động. Qua truyện cổ tích, có biết bao bài học sâu sắc về đạo lí làm người đã được cha ông ta gửi gắm cho đời sau.

Đến với bài học này, các em sẽ có cơ hội tìm hiểu về truyện cổ tích để càng thêm yêu mến, trân trọng những sáng tác dân gian vô giá.

Truyện cổ tích có ý nghĩa như thế nào đối với cuộc sống của chúng ta?

Em hãy đọc kĩ câu hỏi này và tìm câu trả lời sau khi học xong bài học.

ĐỌC

TRÍ THỨC NGỮ VĂN
Tri thức đọc hiểu
Tri thức tiếng Việt

SƠ DÙA

Chuẩn bị đọc

- Đã bao giờ em đánh giá người khác chỉ qua hình thức bên ngoài? Cách đánh giá như vậy có chính xác không?
- Nhan đề văn bản gợi cho em liên tưởng gì?

Những kiến thức trong hai mục này là công cụ giúp em phát triển năng lực ngôn ngữ và năng lực văn học.

Trước khi đọc, hãy trả lời câu hỏi trong mục này để có thể hiểu văn bản tốt hơn.

Trải nghiệm cùng văn bản

- Mẹ ơi, con là người đây. Mẹ đừng vứt con đi mà tội nghiệp.
- Nghĩ lại, thấy thương con, bà đành để con lại nuôi và đặt tên cho nó là Sọ Dừa. ①

Suy luận

- ① Những chi tiết trong phần mở đầu giúp em biết được gì về nhân vật Sọ Dừa?

Trong khi đọc, gặp những câu hỏi như thế này, hãy tạm dừng để suy ngẫm. Điều này giúp em tự kiểm soát việc hiểu của mình, đồng thời hiểu rõ các chi tiết quan trọng của văn bản.

Suy ngẫm và phản hồi

1. Truyện cổ tích thường kể về nhân vật bất hạnh (người mồ côi, người mang lốt vật,...), nhân vật dũng sĩ, nhân vật thông minh,... Theo em, Sọ Dừa thuộc kiều nhân vật nào?

Việc trả lời các câu hỏi trong mục này giúp em đạt được yêu cầu cần đạt của bài học.

ĐỌC KẾT NỐI CHỦ ĐIỂM

CHUYỆN CỔ NƯỚC MÌNH

Mục này giúp em nhận thấy một chủ điểm có thể được thể hiện bằng những cách thức khác nhau.

THỰC HÀNH TIẾNG VIỆT

Thực hành các bài tập trong mục này giúp phát triển năng lực ngôn ngữ và năng lực văn học.

Viết ngắn

Hoạt động này cho em cơ hội vận dụng tri thức ngữ văn và những hiểu biết về đời sống để rèn luyện kĩ năng viết đoạn văn.

ĐỌC MỞ RỘNG THEO THỂ LOẠI

Các yêu cầu trong mục này giúp em vận dụng tri thức về thể loại vào việc đọc hiểu văn bản cùng thể loại.

VIẾT

Kể lại một truyện cổ tích thuộc loại văn kể chuyện, trong đó, người viết kể lại một truyện cổ tích bằng lời văn của mình.

Yêu cầu đối với kiểu bài:

- Người kể sử dụng ngôi thứ ba.
- Các sự việc được trình bày theo trình tự thời gian.
- Đảm bảo kể được đầy đủ các sự việc quan trọng trong truyện, đặc biệt là các yếu tố kì ảo, hoang đường.
- Bài văn gồm có ba phần:

Mở bài: giới thiệu truyện cổ tích sẽ kể lại (tên truyện, lí do chọn kể,...).

Thân bài: giới thiệu nhân vật, hoàn cảnh xảy ra câu chuyện. Trình bày những sự việc đã xảy ra trong câu chuyện theo trình tự thời gian.

Kết bài: nêu cảm nghĩ về truyện vừa kể.

Những thông tin trong mục này cung cấp cho em tri thức cơ bản về kiểu bài mà em sẽ học và thực hành.

Hướng dẫn phân tích kiểu văn bản

Kể lại truyện cổ tích “Cây khé”

Mở bài

Tôi yêu chuyện cổ nước tôi
Vừa nhân hậu lại tuyệt vời sâu xa

(Lâm Thị Mỹ Dạ)

Thật vậy, truyện cổ tích luôn mở ra thế giới nhiệm màu, kí ảo với những bài học sâu xa mà người xưa gửi gắm. Những bài học ấy, qua lời kể của bà, của mẹ, luôn in sâu trong tâm trí mỗi người từ thuở ấu thơ. Một trong những câu chuyện hay, được nhớ mãi là Cây khé.^[1]

1. Giới thiệu tên truyện và lí do muốn kể lại truyện.

Đọc kỹ những thông tin trong các ô bên trái và bên phải văn bản sẽ giúp em hiểu được đặc điểm văn bản, học cách tạo lập văn bản tương tự.

Đề bài:

Viết một bài văn khoảng 400 chữ kể lại một truyện cổ tích.

Hướng dẫn quy trình viết

Bước 1: Chuẩn bị trước khi viết

Xác định đề tài

Em cần đọc kỹ đề bài để xác định:

- Đề bài yêu cầu viết về vấn đề gì?
- Kiểu bài mà đề yêu cầu là gì?

Trước khi viết, em cần trả lời các câu hỏi:

Viết văn bản này nhằm **mục đích** gì?
Người đọc có thể là ai?

Việc trả lời các câu hỏi trên sẽ giúp em định hướng nội dung bài viết, cách viết, tăng hiệu quả giao tiếp.

Thực hiện đầy đủ những yêu cầu trong Hướng dẫn quy trình viết sẽ giúp em từng bước học cách viết, đồng thời hình thành khả năng lập kế hoạch cho quá trình viết, tự định hướng và tự kiểm soát bài viết.

NÓI VÀ NGHE

KỂ LẠI MỘT TRUYỆN CỔ TÍCH

Em đã viết xong một bài văn kể lại truyện cổ tích mà em yêu thích. Bây giờ, em hãy dùng ngôn ngữ nói để kể lại câu chuyện của mình cho các bạn nghe.

Bước 1: Xác định đề tài, người nghe, mục đích, không gian và thời gian nói

Trước khi nói, em cần trả lời các câu hỏi:
Bài nói nhằm **mục đích** gì?

Người nghe có thể là ai?

Việc trả lời hai câu hỏi trên sẽ giúp em định hướng được nội dung bài nói, cách nói, tăng hiệu quả giao tiếp.

Thực hiện các hướng dẫn trong mục này sẽ giúp em phát triển kỹ năng nói, nghe, nói nghe tương tác; khả năng tự kiểm soát, tự định hướng; khả năng phản biện và tự điều chỉnh.

ÔN TẬP

1. Hãy tóm tắt cốt truyện và nêu chủ đề của các truyện đã đọc vào bảng (làm vào vò) theo mẫu sau:

Tên truyện	Tóm tắt cốt truyện (ngắn gọn)	Chủ đề của truyện
Sợ Dừa		
Em bé thông minh		
Non-bu và Heng-bu		

Các bài tập trong mục này giúp em củng cố kiến thức, rèn luyện kỹ năng về đọc, viết, nói và nghe, phát triển năng lực ngôn ngữ và năng lực văn học.